

УДК 811.161.2'255.4-051М.Лукаш:82-1/-9»20»

ЛУКАШЕЗНАВСТВО ХХІ ВІКУ

Орися Габа

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна
e-mail: orysia.haba@ukr.net*

Розвідку присвячено стислому оглядові праць, що характеризують сучасний стан лукрашезнавчих досліджень та обгрунтовують різні підходи до осмислення творчої спадщини Миколи Лукаша. Розглянуто головні проблеми лукрашезнавчих розвідок, а також простежується зсув зацікавлень у вивченні певних аспектів творчості Майстра. На основі огляду найвагоміших праць, що з'явилися на початку ХХІ ст., схарактеризовано головні напрями лукрашезнавчих досліджень, підсумовано здобутки в кожному з них.

Ключові слова: М. Лукаш, лукрашіана, лукрашезнавство, лукрашезнавчі дослідження, аспекти творчості.

Лукрашезнавство як окрема, самобутня галузь філології, що частково поєднує окремі аспекти історії, критики й теорії художнього перекладу, сформувалося завдяки винятковому багатогранному таланту та надзвичайній подвижницькій праці поліглота, блискучого перекладача, мовознавця і лексикографа Миколи Олексійовича Лукаша. Чималу роль відіграла також високопрофесійна праця дослідників його творчості.

У науковому дискурсі, пов'язаному з творчістю М. Лукаша, поширення набули два терміни, які часто вживають як синоніми, – “лукрашіана” та “лукрашезнавство”. Мабуть, доречно вживати термін “лукрашіана” для позначення сприйняття та критичного осмислення творчої спадщини М. Лукаша, що охоплює всі види текстів – від побіжних згадок перекладача чи його перекладів до критичних розвідок і наукових праць академічного рівня, об'єктами досліджень яких є мова перекладів Майстра та його творчий метод публікацій його перекладів та оригінальних віршів, біобібліографічних та лексикографічних матеріалів, пов'язаних із його творчістю. Розпорошеність цих матеріалів та їх різноаспектний характер зумовлено багатьма літературними та позалітературними чинниками.

Якщо до середини 90-х років ХХ ст. кількісно переважали праці літературознавчого та мемуарного характеру (за винятком розвідок Г. Кочура, М. Новикової, М. Стріхи та А. Перепаді, присвячених осмисленню перекладацьких засад Майстра) [8], то вже з другої половини 90-х та з початком нового віку переклади М. Лукаша стають об'єктами досліджень, які виходять на академічний рівень. Серед них – кілька успішно захищених кандидатських дисертацій та опублікованих монографій (авторства О. Лучук, Т. Цимбалюк, В. Андрієнко, В. Савчин, О. Федунівич-Швед та А. Дворнікова), два біобібліографічні покажчики, науково обгрунтований життєпис М. Лукаша та інші праці.

Також відбувається певний зсув зацікавлень дослідників до вивчення творчого методу перекладача та комплексного осмислення його творчості, що чітко ілюструє переростання лукашіани в **лукашезнавство**, предметом якого є критичне осмислення феномену М. Лукаша як перекладача, мовознавця, лексикографа, літературознавця, критика та, врешті, теоретика перекладу, а також детальне вивчення мови його перекладів як засобу збереження української культури й утвердження її самобутності. Подаючи загальний огляд наукових праць, послуговуємось саме терміном “**лукашезнавство**”, **наголошуючи на пріоритеті розвідок**, присвячених власне критичному осмисленню творчості М. Лукаша, не торкаючись матеріалів, у яких побіжно згадано перекладача чи його праці.

Мета розвідки – простежити розвиток лукашезнавства від початку ХХІ ст., щоб чітко окреслити здобутки та перспективи дослідження творчого спадку Майстра. **Об’єктом** слугують найвагоміші праці, що з’явилися у цей період. Певну увагу приділено і простеженню динаміки публікацій оригінальних праць М. Лукаша.

Сприйняття творчості М. Лукаша як широким читацьким загалом, так і відомими інтелектуальними колами другої половини ХХ ст. та хронологічний поетапний розвиток лукашезнавства можна простежити ще до початку 60-х років минулого століття. Наприклад, 1965 р. виходить перша ґрунтовна розвідка про перекладача під назвою “В робітні майстра”. У цій праці А. Перепада зробив глибокий огляд перекладацького доробку М. Лукаша, що вже тоді охоплював такі шедеври світової літератури, як “Фауст” Й. В. Гете та “Декамерон” Боккаччо [9, с. 282].

Однією з перших до творчості М. Лукаша звертається М. Новикова, увагу якої зокрема привертають переклади з Р. Бернса у їх зіставленні з російськими перекладами С. Маршака. Її публікації демонструють блискучі зразки фахового аналізу перекладів Майстра.

Детальніше поетапний розвиток лукашезнавства простежує й ґрунтовно аналізує В. Савчин у розвідках, де продемонстровано діяльність М. Москаленка, Г. Кочура, А. Перепаді. Вони введені до першої, присвяченої перекладачеві, монографії “Микола Лукаш – подвижник українського художнього перекладу” [9], що з’явилась 2014 р. й стала підсумком багаторічних наукових пошуків дослідниці. За монографією В. Савчин можна простежити головні тенденції розвитку лукашезнавства ХХІ ст., а також помітний зсув зацікавлень від суто перекладацької до лексикографічної й редакторської діяльності М. Лукаша, мово-, літературо- та перекладознавчих аспектів його творчості, вивчення його перекладацького методу, епістолярію, створення бібліографії праць як М. Лукаша, так і дослідників його творчості. Ще 2006 р. В. Савчин захистила кандидатську дисертацію “Новаторство Миколи Лукаша в контексті українського художнього перекладу” [11], в якій охопила чи не всі вже згадані аспекти. На цьому етапі розвитку лукашезнавства можна з впевненістю стверджувати, що напрацювання без сумніву видатного лукашезнавця заслуговують на окреме дослідження.

На теперішньому етапі сприйняття творчості М. Лукаша виникає потреба чітко систематизувати та детально схарактеризувати кожен з аспектів лукашезнавства, що допоможе підсумувати здобутки і, безумовно, окреслити можливі перспективи та напрями подальшого розвитку.

Отже, про здобутки. Ще 2001 р. Л. Череватенко, письменник, перекладач, літературознавець та критик, відданий популяризатор та першопублікатор праць М. Лукаша, а в 1998–2014 рр. – голова Комісії з його творчої спадщини, у розмові з В. Савчин поділився своїми роздумами про тогочасний стан лукашезнавства, а також детально обговорив пи-

тання збереження, опрацювання та оприлюднення творчої спадщини М. Лукаша. Тоді ж літературознавець розвінчав певні міфи про те, що на дослідників архіву М. Лукаша навряд чи чекають великі відкриття [7, с. 127]. Саме такої думки дотримувався М. Москаленко, який, як редактор, упродовж багатьох років працював над упорядкуванням літературної спадщини М. Лукаша. Незважаючи на певну полеміку між М. Москаленком і Л. Череватенком, особистості обох науковців – головні, коли йдеться про впорядкування, опрацювання, оприлюднення та популяризацію творчої спадщини М. Лукаша.

2001 р. одна за одною з'являються добірки нещодавно віднайдених поетичних перекладів Майстра та його оригінальних епіграм зі стислими коментарями Л. Череватенка як першопублікатора. Того ж року Леонід Васильович друкує уривки “Слова про похід Ігорів” у перекладі М. Лукаша. 2003 р. виходить друком цілий томик коротеньких епіграм, що ввібрав усі досі розпорошені по різних виданнях “шпигачки”, а також ті, які ще не було оприлюднено [8]. Серед знайденого в архіві перекладача – і незавершені уривки довоєнного перекладу “Фауста”. Ці зразки ранньої творчості Майстра з'являються 2003 р. в “Записках Наукового товариства імені Шевченка” з передмовою Л. Череватенка, де подано короткий екскурс в історію самого перекладу М. Лукаша та всіх перепон на шляху до його публікації, а також критичний аналіз рецензії на переклад авторства Леоніда Первомайського [16].

Перше десятиліття XXI ст. знаменувала ще одна значна подія – публікація авторського, не відредагованого перекладу “Декамерона” Боккаччо. Появі цього видання, що з'явилося 2006 р., завдячуємо Л. Череватенку, який, віднайшовши рукописи перекладу у творчому архіві М. Лукаша, працював над його відновленням упродовж кількох років. Вагу перекладу та його значення в широкому історико-культурному контексті стверджує й детально аналізує першопублікатор у своїй передмові. Крім власне перекладу М. Лукаша, Л. Череватенко також подає у виданні й компендіум текстів, які передували творінню Майстра [14, с. 23].

2006 рік ознаменувався появою одразу двох перекладів вищезгаданого шедевр Боккаччо. Крім автентичного перекладу М. Лукаша, виходить і творіння сучасного українського письменника В. Шкляра. Ця публікація одразу викликала бурхливу полеміку серед критиків та літераторів. Передусім науковці піддають сумніву жанр цієї праці, дотримуючись її скороченого варіанту, а також досить очевидної, за свідченнями Л. Череватенка [14], М. Новикової [6] та С. Ткаченка [12], схожості із перекладом М. Лукаша. Критики наводять численні випадки перекручень чи доповнень змістового характеру в перекладі В. Шкляра, а також відверто називають його “перекрадом”. Звісно, цей переклад можна вважати яскравим прикладом сприйняття “Декамерона” на сучасному етапі, який М. Новикова іронічно називає “ринковим” чи “постмодерним” [6, с. 145]. Публікації такого типу стимулюють науковців до подальших глибших досліджень, зіставлень та узагальнень з метою віднайдення першоджерела і визначення істини.

У контексті діяльності Л. Череватенка як першопублікатора праць М. Лукаша варто згадати й ошатне двотомне видання спогадів про Майстра під назвою “Наш Лукаш”. Хотілося б зазначити, що, крім власне спогадів, другий том, що з'явився 2011 р., містить і зразки оригінальної ліричної поезії раннього періоду творчості М. Лукаша зі збірки “Розмова з нею” (1963) [5, с. 567–571]. Першопублікації перекладів М. Лукаша з Р. Бернса, Дж. Г. Байрона та Г. Лонгфелло, а також оригінальних поезій із ранньої лірики та збірки “Розмова з нею” бачимо і в монографії В. Савчин [9, с. 343–358].

Ще одним здобутком лугашезнавства, коли йдеться про публікації перекладів Майстра, стає нове видання “Фауста”, що з'явилося на початку 2014 р. у “Видавництві Жупанського”.

Видавці анонсували п'ятнадцятитомне видання перекладів і власних творів М. Лукаша. Висловлюємо надію на те, що все багатство Лукашевого архіву знайде гідне відображення в цьому проєкті.

Як бачимо, лише такий стислий огляд головних здобутків лукашезнавства в плані публікацій перекладів та оригінальних праць М. Лукаша дає змогу нам зовсім по-іншому сприйняти й певно переосмислити масштаби творчості Майстра. Цілком логічним і виправданим тепер видається зауваження Б. Чернякова про те, що “злукавили ті, хто твердив про тривіальність закритого для дослідників архіву” [18, с. 29].

Що ж до проблематики наукових праць, які збагатили лукашезнавство від початку ХХІ ст., то, як уже зазначалось, відбувся помітний зсув зацікавлень від перекладацької діяльності М. Лукаша до інших аспектів його творчості. З'являється потреба проаналізувати теоретичні принципи, яких дотримувався перекладач у своїй творчості. Викликає зацікавлення і мова його перекладів, його багата фразеологія, синонімія, новотвори, а також глибинне знання усіх пластів української мови. Привертає увагу дослідників діяльність М. Лукаша як лексикографа, з'являються й перші лексикографічні студії його перекладів. Виникає потреба у систематизації всіх праць, присвячених Майстрові, тож актуальності набуває питання впорядкування та бібліографічного опису опублікованих матеріалів. Загострюється проблема осмислення життєвого шляху М. Лукаша й укладання наукової біографії М. Лукаша. Тож, зважаючи на все вищезазначене, пропонуємо виокремити такі напрями лукашезнавчих досліджень, а саме: лексикографічний, мовознавчий, перекладознавчий, літературознавчий та біобібліографічний. Уважаємо за потрібне стисло характеризувати здобутки в кожному з цих напрямів та назвати їх головних представників.

Сучасники М. Лукаша без жодного перебільшення вважали його насамперед лексикографом. Мовні знахідки М. Лукаша вже частково стали доступними широкому загалу саме завдяки лексикографічним студіям перекладів. Як зазначає В. Савчин, “першим кроком у лексикографічних студіях Лукашевої спадщини став невеликий українсько-іспанський “Словник-показчик фразеологізмів роману Сервантеса “Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі” [9, с. 283], що його уклала Т. Цимбалюк. На цьому етапі дослідниця не зупиняється і разом з О. Скопненком зосереджується на опрацюванні фразеологічного багатства всіх до цього часу опублікованих перекладів Майстра. Результатом їхніх зусиль став словник “Фразеологія перекладів Миколи Лукаша” (2002) з ґрунтовною післямовою Л. Череватенка [8] – значна подія не лише для лукашезнавства, а й для лексикографії зокрема. Тепер ведеться активна робота над укладенням “Словника фразеологічних синонімів М. Лукаша”, фрагменти якого вже побачили світ на сторінках “Лексикографічного бюлетня” [9, с. 291].

Детальніше про М. Лукаша як лексикографа, фразеологію та лексикографічні студії його перекладів йдеться в однойменних статтях В. Савчин, Т. Цимбалюк та О. Скопненка. Окремі розділи монографій дослідників також присвячено цій проблематиці. Тепер перед дослідниками постає нелегке завдання – укласти Словник лексики М. Лукаша, що з огляду на масштабність проєкту є досить таки далекоглядною перспективою.

На сучасному етапі розвитку лукашезнавства не втрачають актуальності й перекладознавчі студії. Ґрунтовний аналіз багатьох перекладів, а саме лірики Р. Бернса, поем Ю. Тувіма “Бал в опері” та “Революція в Німеччині”, драми В. Шекспіра “Троїл і Крессіда” та роману Сервантеса “Дон Кіхот” продемонструвала В. Савчин у своїй дисертації [11], що стала першим комплексним дослідженням творчого спадку М. Лукаша і глибоким осмисленням його перекладацького методу.

До критичного осмислення перекладацького методу Майстра вдається і В. Радчук. Розглядаючи поняття “творчого методу” з різних ракурсів, дослідник намагається віднайти ключ до розуміння унікальності перекладацького методу Майстра. Дослідження науковця стало своєрідним підсумком у вивченні творчого методу М. Лукаша у всій його повноті, адже автор, перелічуючи лише основні його риси, насправді мислить набагато глибше, вкладаючи у саме поняття “метод” не лише окремих прийом чи тактику, а й мотиви, які стоять за вмінням їх застосовувати [5, с. 554-562].

А. Дворніков спробував по-новому осмислити чи, радше, переосмислити творчий метод М. Лукаша. 2013 р. дослідник захистив кандидатську дисертацію, в якій зосередився виключно на поетичних перекладах Майстра з німецької мови, а саме на “Фаусті” Гете та ліриці Гайне [1]. Обґрунтовуючи поетичне новаторство М. Лукаша, А. Дворніков розглядає творчість перекладача, використовуючи концепцію літератури як складової полісистеми. Попри вагомість такого дослідження для перекладознавства та лугашезнавства зокрема, не можемо погодитись із автором, який, визначаючи актуальність та новизну дисертації, стверджує, що це перше комплексне дослідження особливостей творчого методу окремого перекладача, що дає змогу визначити його місце в контексті української літературної полісистеми [1, с. 1–3]. Очевидно, А. Дворніков не бере до уваги напрацювань своїх попередників, зокрема, В. Савчин, Г. Косів, А. Василик, О. Мазур та інших.

Загалом, можна з впевненістю стверджувати, що творчий метод М. Лукаша, особливо метод його поетичного перекладу у світлі новітніх перекладознавчих теорій, на початку XXI ст. вивчено детально. У висновках, до яких дійшли дослідники, М. Лукаш постає віртуозом слова та майстром одомашнення.

Самодостатнє функціонування в українській літературі перекладів Миколи Лукаша дає змогу дослідникам зосередитись виключно на їхній мові та простежити роль перекладача в її реформуванні, що й зумовлює виокремлення суто мовознавчого напрямку досліджень його творчого доробку. Тут ідеться, головню, про напрацювання В. Савчин та О. Федунівич-Швед, які своєю дослідницькою роботою стверджують “мовотворчу” (за В. Савчин) функцію перекладів М. Лукаша та протестують зв’язки мови його перекладів із культурно-писемною традицією української мови.

2008 р. О. Федунівич-Швед захистила кандидатську дисертацію, присвячену лексичі перекладів М. Лукаша [13]. Дослідниця простежує зв’язок мови М. Лукаша із мовою І. Франка, А. Кримського та П. Куліша. Щоправда до аналізу залучають лише переклади, а особливості оригінальних творів залишаються поза увагою дослідниці. Такий підхід засвідчує другорядність оригінальних текстів, що нівелює їх вартісність як першоджерел та заперечує вплив особливостей оригіналу на добір мовних і стилістичних засобів перекладачем, наголошуючи виключно на ролі особистісного чинника. Втім, існує й інша позиція: В. Савчин, наприклад, зазначає, що коли йдеться про М. Лукаша, такий підхід цілком виправданий, оскільки він зумовлюється сучасними тенденціями розвитку перекладознавства, коли процес перекладу та його результат вважаються значною мірою залежним від особистості перекладача та соціокультурних чинників, що на нього впливають [9, с. 248].

В. Савчин у працях, що торкаються виключно мовознавчих проблем перекладів Майстра, застосувала дещо інший підхід. Дослідниця зосереджується на словотворчій креативності М. Лукаша, його багатій синонімії та фразеології. Головні ідеї мовознавчих розвідок дослідниці підсумовано у відповідному розділі її монографії. Тут же детально висвітлено і діяльність М. Лукаша як критика та редактора перекладної літератури [9].

Є ще один напрям лугашезнавства, без якого важко було б осмислити всю велич Генія та масштабність напрацювань дослідників його творчості. Йдеться про біобібліографічний

напрям, а зокрема роботу над створенням бібліографічних покажчиків, а також наукової біографії Майстра.

Ще 1999 та 2001 рр. у двох випусках “Іноземної філології” з’являється **вибрана бібліографія** праць, присвячених М. Лукашу, що її уклала В. Савчин [18]. Результатом подальших бібліографічних пошуків дослідниці став біобібліографічний покажчик “Микола Лукаш”, виданий 2003 р. Науковою бібліотекою ЛНУ імені Івана Франка. Вагомість цього видання, яке вперше систематизувало всі праці, пов’язані з іменем М. Лукаша, важко переоцінити. М. Москаленко у рецензії на покажчик наголошує, що ця праця – це лише перший крок у напрямі бібліографічного забезпечення цієї галузі досліджень [4, с.158]. Таке твердження вважаємо цілком логічним і законним, зважаючи на те, що багато матеріалів М. Лукаша на той час ще залишалися в архівах, а зацікавлення його творчою спадщиною серед дослідників усе зростало. До того ж, паралельно із В. Савчин, над укладенням бібліографії й наукової біографії митця працював Б. Черняков.

За свідченнями самого науковця, роботу над опрацюванням матеріалів для вищезгаданих праць він розпочав ще 1999 р. У 2004–2005 рр. Б. Черняков видає серію матеріалів “Кролевець та Кролевеччина”, яка в цей же час доповнюється сімома бібліографічними посібниками, у яких укладач зосереджується на публікаціях певних періодів: 1989–1998 рр., 1999–2004, 1953–1988, 1999–2001, 2002–2004. [18].

2007 р. виходить другий за хронологією біобібліографічний покажчик М. Лукаша, що охоплює період від 1953 р. до 2005 р. і містить понад 4 500 позицій [18]. Покажчик чітко структуровано й дуже деталізовано. Без сумніву, це видання багато значить, адже підсумувало результати наполегливого бібліографічного пошуку Б. Чернякова, перебіг якого, як засвідчують вищезгадані публікації, вибірково продемонстровано в окремому виданні статей і матеріалів 2000–2005 рр.

Що ж до біографічних довідок про М. Лукаша, то, як уже зазначалося, появи першої науково опрацьованої біографії Майстра завдячуємо саме Б. Чернякову. Звичайно, певну інформацію про життєвий шлях перекладача частково можна почерпнути зі спогадів про М. Лукаша, опублікованих у виданні “Наш Лукаш”. Проте, як слушно зазначає Л. Череватенко у післямові до першого тому, кількісна перевага матеріалів мемуарного характеру не завжди підтверджується їхньою якістю, оскільки в багатьох спогадах простежуються певні помилки чи неточності [15, с. 623].

2004 р. Б. Черняков видає стислу хроніку життя та творчості М. Лукаша. Наведена у цьому виданні біографічна інформація не зовсім повна через наявність певних “білих плям”, на заповнення яких дослідник і спрямував свої зусилля [20, с. 5]. Результатом його наукових пошуків стали окремі розділи в біографічно-бібліографічному і мистецькому нарисі “Микола Лукаш: Моцарт українського перекладу” (2009) [17].

Ця колективна монографія охопила критичні матеріали відомих лугашезнавців – А. Перепаді, Б. Чернякова, М. Новикової, В. Савчин, М. Венгренівської та Т. Некряч, а також спогади друзів та сучасників М. Лукаша. Л. Черноватий у передмові до видання не згадує про критерії відбору праць для цієї публікації. Це досить цікаве питання, оскільки частину статей, що увійшла до книжки, вже раніше друкували. До того ж, як слушно зауважує Р. Зорівчак, “на жаль, в усій книжці [...] є лише одна перекладознавча стаття” [9, с. 8]. У цьому виданні оприлюднено доповідь М. Лукаша на нараді перекладачів у Києві 1956 р. про стан перекладної літератури українською мовою, що мала значний резонанс ще на початку його перекладацької кар’єри. Матеріали доповіді віднайшов, опрацював та надав для публікації Б. Черняков. Поява цієї праці має неабияку вагу для лугашезнавства зокрема, адже засвідчує зростання зацікавленості М. Лукашем як теоретиком та перекладознавцем.

Знаменно, що ця публікація супроводжується статтею Б. Чернякова “Перекладознавчий дебют Миколи Лукаша” [21], в якій дослідник обґрунтовує потребу донести до широкого загалу ідеї М. Лукаша, які, на думку першопублікатора, зберігають свою актуальність і сьогодні та розвінчують певні міфи про те, що М. Лукаш був виключно перекладачем. Ця публікація важлива і для сучасного перекладознавства, а зокрема історії художнього перекладу, адже містить глибокий фаховий огляд стану перекладної літератури українською мовою, а також цікаві роздуми автора про перекладацький процес в Україні у середині ХХ ст. Ювілейного 2009 р. доповідь М. Лукаша було надруковано двічі [3, с. 68], що вкотре доводить її вагомість та актуальність.

Пильну увагу приділили вищезгаданій публікації харківські дослідники Олександр та Наталія Кальниченки у статті “Микола Лукаш як теоретик перекладу. Актуальність теоретичного спадку” [3], де перекладознавці зіставляють твердження М. Лукаша щодо так званого “перекладацького жаргону” із гіпотезою фінської дослідниці С. Тіркконен-Кондід про “унікальні мовні елементи, що не до кінця розкриті у перекладі”.

Отже, стислий огляд основних лугашезнавчих праць дає змогу стверджувати, що на початку ХХІ ст. дослідники розглядають творчий доробок М. Лукаша в різних ракурсах, що й зумовлює виділення таких головних напрямів лугашезнавчих досліджень, як: перекладознавчий, мовознавчий, літературознавчий, лексикографічний та біобібліографічний. Вагомим досягненням стає поглиблене вивчення творчого методу М. Лукаша як перекладача. Увагу дослідників привертає і Лукаш-теоретик, який майже 60 років тому висловлював надзвичайно цінні та актуальні для сучасного перекладознавства ідеї. Осягнення масштабної праці, що стоїть за терміном “лугашезнавство”, уможливлено завдяки біобібліографічним покажчикам, що їх уклали В. Савчин та Б. Черняков. За твердженнями відомих лугашезнавців, актуальними є типологічні дослідження, такі як М. Лукаш і П. Куліш, чи М. Лукаш і Б. Грінченко, а В. Савчин наводить чимало прикладів, що обґрунтовують глибинний питомий зв’язок між мовою перекладів М. Лукаша і Шевченковим та Франковим словом [9]. Особливе зацікавлення становлять теоретичні засади М. Лукаша у зіставленні з ідеями зарубіжних теоретиків. У цьому напрямі вже існують певні напрацювання, але цікаво було б простежити зв’язок теоретичних принципів перекладача в загальному контексті розвитку перекладознавчої думки в Україні. Зроблено й певні кроки у написанні історії лугашезнавства [9].

Звичайно, лугашезнавчих здобутків чимало, проте, за словами Р. Зорівчак, подальші глибші дослідження зможуть на належному рівні вивчити, як М. Лукаш продовжував і розвивав традиції своїх попередників, якою мірою його перекладацькі концепції формують нове покоління українських перекладачів [2, с. 32]. Потрібно робити все для того, щоб на сторожі Отчого Слова стояла творчість М. Лукаша впродовж віків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дворніков А. Поетичне новаторство Миколи Лукаша : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.16 “Перекладознавство” / А. Дворніков // КНУ ім. Тараса Шевченка. – К., 2013. – 20 с.
2. Зорівчак Р. На сторожі Отчого Слова / Р. Зорівчак, В. Савчин // Микола Лукаш. Біобібліогр. покажч. 1953–2003 / укл. В. Савчин // Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – С. 7–32.
3. Кальниченко Н. Микола Лукаш як теоретик перекладу. Актуальність теоретичного спадку / Н. Кальниченко, О. Кальниченко // Наукові записки ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – 2009. – С. 63–69. – (Серія : Філологічні науки ; вип. 89(1)).
4. Москаленко М. Лукаш невичерпний / М. Москаленко // Всесвіт. – 2003. – № 11, 12. – С. 157–163.
5. Наш Лукаш : у 2 кн. Кн. 2 / упоряд. Л. Череватенко. – К. : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2011. – 639 с.
6. Новикова М. Лукашів “Декамерон”

авторський / М. Новикова // Всесвіт. – 2007. – № 3, 4. – С. 144, 145. 7. Савчин В. Інтерв'ю з Леонідом Череватенком / В. Савчин // Інозем. філол. – 2001. – Вип. 112. – С. 321–328. 8. Савчин В. Микола Лукаш. Біобібліогр. покажч. 1953–2003 / В. Савчин // Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 356 с. 9. Савчин В. Микола Лукаш – подвижник українського художнього перекладу : монографія / В. Савчин. – Львів : Літопис, 2014. – 374 с. 10. Савчин В. Мовотворча функція перекладів Миколи Лукаша / В. Савчин // Микола Лукаш: Моцарт українського перекладу. – Вінниця : Нова Книга, 2009. – С. 248–269. 11. Савчин В. Новаторство Миколи Лукаша в історії українського художнього перекладу : автореф. ... дис. канд. філол. наук : спец. 10.02.16 “перекладознавство” / В. Савчин // КНУ ім. Тараса Шевченка. – К., 2006. – 20 с. 12. Ткаченко С. “Тріха нема, вквітчавши скроні...” (З приводу однієї перекладацької інтерпретації) / С. Ткаченко // Ятрань. – 2009. – С. 21–30. 13. Федунівич-Швед О. Лексика перекладів Миколи Лукаша у зв'язках із культурно-писемною традицією української мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / О. Федунівич-Швед // ЧНУ ім. Юрія Федьковича. – Чернівці, 2008. – 20 с. 14. Череватенко Л. “Вже хоч як, а нудьги од сього убуде” / Л. Череватенко // Джованні Боккаччо. Декамерон ; пер. з італ. М. Лукаша. – К. : Просвіта, 2006. – С. 5–30. 15. Череватенко Л. Від упорядника (післямова) / Наш Лукаш : у 2 кн. Кн. 1 / упоряд. Л. Череватенко. – К. : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2009. – С. 622, 623. 16. Череватенко Л. Лукашів Пра-“Фауст” / Л. Череватенко // Зап. НТШ. – 2003. – Т. 246 : Праці філол. секцій. – С. 601–607. 17. Черноватий Л. Микола Лукаш: Моцарт українського перекладу / Л. Черноватий, В. Карабан, Б. Черняков, М. Новикова, Т. Некряч [та ін.]. – Вінниця : Нова Книга. – 445 с. 18. Черняков Б. Микола Лукаш. Біобібліогр. покажч. 1953–2005 / Б. Черняков. – К. : Часопис “Критика”, 2007. – 576 с. 19. Черняков Б. Корифей українського художнього перекладу Микола Лукаш / Б. Черняков // Микола Лукаш: Моцарт українського перекладу / ред. Л. Черноватий, В. Карабан. – Вінниця : Нова Книга, 2009. – С. 8–71. 20. Черняков Б. Кролевець і Кролевеччина. Микола Олексійович Лукаш. 19.12.1919–29.08.1988 : Коротка хроніка життя і творчості / Б. Черняков. – К. : АН ВШ України, 2004. – 79 с. 21. Черняков Б. Перекладознавчий дебют Миколи Лукаша / Б. Черняков // Микола Лукаш: Моцарт українського перекладу. – Вінниця : Нова Книга. – С. 179–189.

Стаття надійшла до редколегії 30.06.2015 р.

Прийнято до друку 14.09.2015 р.

LUKASH STUDIES OF THE 21ST CENTURY

Orysia Haba

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska St., Lviv, 79000, Ukraine
e-mail: orysia.haba@ukr.net*

The article briefly discusses the works featuring the present state of Lukash Studies and substantiating different scholars' approaches towards Mykola Lukash's creative heritage. The paper provides the overview of main problems raised in Lukash Studies and traces the shift of scholarly interest in the study of certain aspects of the translator's activity. On the basis of the overview of the most substantial works which appeared in the 21st century the paper establishes the distinction between the main trends of Lukash Studies and expatiates upon them, summing up the achievements in each. *Keywords:* M. Lukash, Lukashiana, Lukash Studies, aspects of activity.